

OBSAH.

O novém buditelství kněžském (str. 3—12).

Účast českých kněží v buditelství slovesném a politickém (3). — Dvoji zdroj oprávněnosti nábožensko-sociálních snah (4). — Nevěcnost jedné části příslušného písemnictví (7); příčina: nedostatečné základní vědění theoretické (9). — Kterak se postarati o nápravu (10).

Listy o studium národohospodářském (str. 15—103).

I. Úskalí nevěcných postupů. Předčasné zaujetí při samouctví neb nedokonalém prvotním návodu (15). — Vlastní zkušenosti (17); jejich zužitkování učitelské (19).

II. Vědy theoretické a praktické. Laické stotožňování rozdílu theoretické a praktické nauky s rozdílem knihového vědění a životní praxe (21). — Theoretické a praktické nauky v oboru přírodovědeckém (22). — Posloupnost věd (23). — Trojí druh výroků v každém oboru vědeckého badání: Singulární deskripce, theoremy, maximy (24). — Skutečný postup v té příčině u vývoji jednotlivých věd a v národohospodářské zvláště (27). — Krise theorii; přes to i starší ne bezcenné (28). — Theoremy u praktiků; příklady (30). — Potřeba theoretického vědění vzhledem k socialismu (35). — Závěrek.

III. Formální povaha národohospodářských pouček. Výtky o nesrovnalosti se skutečností (36). — Obdobné zjevy v exaktních vědách přírodních (37). — Ani statistika nezjednáva srovnalost se všemi zjevy skutečnosti (39). — Kterak to souvisí s nutným specialisováním věd; základní rozdělení jejich v přírodní a duchovné a další štěpení. Vznik věd specialních v oboru duchovných; každá povstává skutkem abstrakce (40). — Obmezená hodnota poznatková z toho plynoucí. Nutný zřetel na základotvornou abstrakci a na logickou metodu, pomocí které získány byly jednotlivé poučky (43). — Nedostatečná základotvorná abstrakce při založení theorie národohospodářské v XVIII. věku (44). — Původ nedostatků této theorie tedy nikoliv pouze ve vynikajícím užívání deduktivné metody (47). — Nutnost obou method;

výrok Schmollerův (48). — Vedoucí myšlenka školy historické (48); dvojí extrém z omylů její plynoucí (50). — Předběžná poznámka o vztahu teorií k etickým cílům (52).

IV. Věcná povaha theoremů národohospodářských.

Smysl a původ slova „zákon“ v theoretických vědách (53). — Zákon elementární a odvozené (54). — Pohled na zákony přírodní; exaktnost a srovnalost se všemi případy skutečnosti také v nich nejsou pojmy totožnými (55). — Absolutnost zákonů přírodních (55). Názory o „přírodovědě společenské“ (56). Příklad jejich z dějin vývoje statistiky (57); korektura jejich novověká (58). — Lišení hlavních a odvozených, abstraktních a empirických zákonů v národohospodářské vědě (62). — Názory o možnosti exaktních zákonů v tom oboru a jejich rozbor (63). — Domnělé znaky absolutnosti hospodářsko-psychologických zákonů klassické nauky; v pravdě tu šlo jen o pravidelnosti podmíněné určitým zřízením právním, tedy dosaženo pouze relativního řešení, nikoliv absolutního (65). — Jaký důsledek z toho pro nauku praktickou (68). — Pokusy o vývojové zákony na rozdíl od těchto hospodářsko-psychologických; ráz pokusů o všeobecné vývojové zákony společenské; pokusy toho druhu v oboru národohospodářském (69). — Řady vývojové a kauzálně vyložené vývoje (70). — Meze domnělé verifikace hospodářsko-psychologických zákonů indukci (71).

V. Povaha praktické nauky národohospodářské. Na půdě přírodovědeckého názoru v oboru věd společenských jest nauka praktická pouhou aplikací theorie; meze etických hledišť při tom (74). — Opuštění přírodovědeckého názoru zároveň uvolňuje těsné spojení theorie a nauky praktické; za to větší bohatost a nesnadnost úkolů (76). — Příklady na kartelích (76), problémech měnových (78), pojišťování dělnickém (80); socialismus jako pouhá praktická nauka a jako vývojová theorie, tato zejména u Marxa a Engelsa (81). — Theoretický a praktický úkol v oboru nauky důchodové (84). — Theorie důchodová nemožna bez podkladu určitého právního řádu, ani v socialismu (86). — Definitivně stanovení poměru ethiky k národohospodářské nauce praktické (88). — Důsledky z toho pro nábožensko-sociální směry (89); vliv individualistického a kolektivistického názoru světového v těchto (89). — Hranice nábožensko-etické působnosti a oboru moci státní.

VI. Kritičnost studia a účelný jeho postup. Dle čeho posuzovati theorie a praktické nauky (92). — Postup při studiu (94). — Význam logiky věd duchovních pro ně, jakož i sociologie a psychologie (96). — Právnícké studium příznivým ovzduším pro studium národohospodářské (97); v t. zv. „křesťanské sociologii“ bývá praktický zřetel dominujícím; ona nezabývá potřeby poznati theorie

(98). — Doporučení některých kněh (99). — Podmínka popularisování vědy národohospodářské uvedením do škol obecných (101).

Boj proti liberalismu (str. 105—119).

V domácích polemikách proti liberalismu převládá způsob nevěcný (107); nemístné vkládání do pojmu toho dříve, nesprávné podkládání nyní (108). — Liberalismus jako dějinná skutečnost (110); jeho původ (110) a jeho theoretický podklad v individualistickém názoru (111). — Na rozdíl od individualistického nedbání dějin je sociologický podklad vědeckého socialismu teorií vývojovou (114). — Směry věcného vyvracení liberalismu (115). — Ne každé přiznání zákonnosti společenských je názorem materialistickým (116). — Liberalismus jako absolutní princip náleží již historii (117). — Podezřívavé odmitání jeho nešetří toho, co v něm právě mravně cenno (117). — Správné pochopení starších teorií podmínka vědeckého pokroku a účelnější sociální politiky (118).